

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, torek, 14. marca 1950

LETO XI, ŠT. 63 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

DA BO VEČ MLEKA IN MESA

Tisočtristo litrov mleka na leto! To je danes povprečna molznost krav v Sloveniji. V nekaterih drugih deželah, kakor v Nemčiji, Švedski in Združenih državah Amerike, je to povprečje dva in tudi dvainpolkrat večje, pa vendar odpade na enega prebivalca po četrto, 0,8 do največ en liter mleka na dan. Te številke nam povedo, zakaj bi nam pramamjkuje mleka in zakaj bi nam ga moralo pramamjkovati celo takrat, če bi vsi kmetovalci izpolnjevali svojo obvezno oddajo.

Takšne nizke molznosti krav je v mnogem krivo prekomerno uporabljanje govedi za delovno živino. To in neprimerno ali celo pomanjkljivo krmiljenje živine povzroča plodnostne motnje, ki zmanjšujejo mlečnost. Jalovost krav, ki znaša danes okrog 20 odstotkov, zmanjšuje mlečnost na eno tretjino do polovice. V številnih izraženo predstavlja to izpad 13 milijonov litrov mleka ali 40 vlačov po 30 vagonov letno. Ali je treba močnejših dokazov, čemu moramo z vsemi razpoložljivimi sredstvi pobijati jalovost oziroma plodnostne motnje krav?

S tem vprašanjem se bavi veterinarski znanstveni zavod že vsa leta, posebno pa od 1947 dalje, ko je začel s prvimi poskusi umetnega osemenjevanja. V prvem navdušenju so tovariši veterinarji s tega zavoda v duhu že gledali Slovenijo prepreženo z mrežo umetnih osemenjevalnic. Vendar je računica pokazala, da se nam množično umetno osemenjevanje sedaj še ne izplača, ker je izredno drago. V Angliji so n. pr. odbrali od 10 tisoč plemenjakov samo 50 semenjakov (bikov, od katerih jemljejo seme za umetno osemenjevanje). To se pravi, da je treba za umetno osemenjevanje imeti zelo veliko število plemenjakov. Semenjak je treba stalno in temeljito nadzirati, poznati je treba njihove prednike in nadzirati potomce. Razen primernih laboratorijskih zahtev umetno osemenjevanje veliko število avtomobilov in mnogo strokovnega osebja. Vsega tega danes se nimamo in tudi ne bomo imeli čez noč.

Obstoj majhnih privatnih kmečkih gospodarstev je nedvomno velika ovira za odpravo že zgoraj omenjenih vzrokov, ki vplivajo na plodnost goveje živine. Socializacija našega kmetijstva in s tem tudi živinoreje oslone prekoslejš močno orožje za izboljšanje živinoreje. Ker vztrajamo na prostovoljnem združevanju delovnih kmetov v zadrage in ne smemo dovoliti, da bi nam nastajala škoda v času, ki nas še loči od tega, da se vsi kmetje prepričajo o prednostih združnega gospodarstva, moramo storiti v okviru obsežnih možnosti vse, kar lahko zmanjša plodnostne motnje v naši živinoreji.

Vedno večja uporaba strojev v kmetijstvu in v skladu s tem razbremenitev živine, živahna delavnost v kmetijskih zadrugah splošnega tipa, skrb za higieno hlevov in upoštevanje vseh uredb, ki ščitijo našo živinorejo, lahko pripomorejo mnogo k temu cilju. Se več pa to, da skrbimo bolj kot doslej za zdravo plemensko živino, da čuvamo plemenjake, ki jih imamo, in da vzgojimo nove.

Veterinarska konferenca v Ljubljani je ravno v tem ugotovila bolno točko naše živinoreje. Predvsem veterinarji iz naše vzhodne Slovenije so marsikaj povedali o dobrih kravah, ki so ostale na ohišnicah spekulativno nagnjenih zadrugnikov; o bikcih, ki se jih zadrage branijo vzeti v rejo; o privatnih kmetih, ki bikceve ne marajo več rediti, ker niso rentabilni in ker večinoma ne razpolagajo s potrebnimi močnimi krmili. Pogosta neizku-

šenost ljudi na obstoječih plemenilnih postajah je prav tako rodila že marsikatero škodo. V mariborski oblasti pride na primer po en slabo hranjen bik na 150 krav. Kmetje, ki imajo obvezno oddajo goveje živine, se kaj radi znebijo bikceve, ker imajo od krav več koristi. Državni in zadrugni sektor nekako še skrbita za svoje lastne potrebe, vendar pa njihova skrb ne sega preko teh potreb. Tako se samo po sebi poraja vprašanje, kako priti do plemenjakov za privatni sektor. — Za to sta potrebni dve stvari. Prvič je treba nuditi kmetu-bikorejcu takšno odškodnino, da bo hotel rediti bike, drugi pa mora imeti krmila, ki so za bikorejo nujno potrebna. Vsekakor je treba temu vprašanju posvetiti takoj vso skrb in naštiti pot, ki bo zagotovila izpolnitev planskih nalog: dvig mlečnosti krav in govedoreje v naši republiki.

Izredna predvolivna razgibanost v vsej državi

MILOVAN DJILAS volivcem Črne gore

Na velikem volivnem shodu v Titogradu, ki se ga je udeležilo nad 40.000 prebivalcev iz treh volivnih okrajev Črne gore, je zvezni minister in član Politbiroja CK KPJ Milovan Djilas v začetku svojega govora naglasil, da se naše volitve tako razlikujejo od nekdanjih volitev, kakor se razlikuje nova Jugoslavija bratskih in enakopravnih narodov od stare Jugoslavije, kapitalističnega izkoriščanja in nacionalnega zatiranja.

Potem je poudarjal, da je naša država danes v takem mednarodnem položaju za svoj gospodarski napredek in za svojo neodvisnost, da lahko z gotovostjo zaupamo samo v svoje lastne sile. Vzhodnoevropske države s svojimi vlado na čelu ne le niso hotele izkazati naši državi pomoči, temveč so ji hotele vsiliti odvisen gospodarski in na tej podlagi tudi politični položaj ter jo spremeniti v svojega podložnika in svoj agrarni privezek.

O zahodnem kapitalističnem svetu je dejal, da je njemu naša družbena in socialistična ureditev tako nasprotna, da ne more pričakovati od nas še kaj drugega, razen običajne trgovinske izmenjave. Zaradi trgovine in tudi zaradi teh ali onih trenutnih potreb ne moremo politično ali gospodarsko popuščati, ker bi to pomenilo povrnitev h kapitalizmu, nad katerim smo že izvršili pravično sodbo in zdaj likvidiramo njegove ostanke.

Prav zaradi takega mednarodnega položaja naše države pa je boj za socialistično graditev in za uničenje ostankov kapitalizma za nas hkrati tudi boj za narodno neodvisnost in enakopravnost. Te neodvisnosti in enakopravnosti pa ni mogoče zagotoviti, če se hkrati ne borimo vztrajno za socializem in za gospodarski napredek naše države na socialističnem temelju.

Enotnost in čvrstost ljudskih vrst, ki se morata kazati v politični in drugačni aktivnosti Ljudske fronte in Partije v borbi za socialistično izgraditev, za odstranitev vseh ovir in vseh tistih, ki to graditev ovirajo, je pogoj, da se zagotovi naša nacionalna neodvisnost in svoboda. Naše ljudstvo se seveda tega zaveda, naši narodi so se znašli v zgodovinskih toku. Mnogi osvajalci so sem prišli in so tudi odšli, naši narodi pa so ostali in kljub vsemu napredovali.

Tudi te volitve, je naglasil, morajo krepko potrditi enotno in nezlomljivo voljo naših narodov, biti pa morajo tudi dostojen odgovor vsega ljudstva vsem notranjim in zunanjim sovražnikom naše neodvisnosti in našega socialističnega razvoja. Zunanji sovražniki

Včerajšnji veliki volivni shodi

Član Politbiroja CK KPJ Moša Pijade se je z Nišo podal v Bor, kjer je imel včeraj volivno zborovanje, katerega se je udeležilo okoli 15.000 rudarjev in kmetov iz okolice.

V Tuzli je imel veliko volivno zborovanje zvezni minister za znanost in kulturo Rodoljub Colaković.

V Visokem je govoril 8000 rudarjem Breze in Kaknja njihov vzorni tovariš in kandidat Alija Sirotanović. »Mi delavci čutimo, da delamo zase in da zidamo svojo hišo,« je naglasil Alija Sirotanović in množica rudarjev je te njegove besede burno odobraval.

V Sabcu je imel volivno zborovanje, ki se ga je udeležilo okoli 20.000 prebivalcev Sabca ter kmetov pocerškega okraja in Mačve, član Politbiroja CK KPJ dr. Blagoje Neskočić. V Hercegovcu je imel volivni shod pomočnik zunanjega ministra Vladimir Popović. V Osijeku pa član CK KPJ, zvezni prometni minister Božidar Maslarić.

Na sliki vidimo skupino stajarskih zadrugnikov, ki je na letošnjem dopustu v zimskih mesecih obiskala tudi Dioklecijanovo palačo v Splitu. Nekeč. V stari Jugoslaviji pa delovni kmet se pomisliti ni mogel, da bi se odiral od svoje domačije in si privoščil po napornem delu pošten odih. (Foto: T. Dabac)

Generalni remont žične valjarne na Jesenicah je bil izvršen v 12 dneh

Med obrati jeseniške železarne zavzema važno mesto žična valjarina, ki predstavlja nekakšno ozko grlo, ker ne more sproti požirati blokov, ki jih daje martinarna; oziroma ne more zadostiti potrebam obratovalnih obratov. Ta valjarina je zastarela in zato je bil nujno potreben generalni remont.

Da bi ta remont opravili v čim krajšem času, oziroma, da bi bil izpadek proizvodnje zaradi tega čim manjši, je ob koncu februarja sklical obratovodja Ivan Ramovš sestanek valjarcev, na katerega je povabil tudi delovodje ključavničarjev, instalaterjev, kovačev, strugarjev, zidarjev in tesarjev. Povedal jim je, da bo treba izvršiti remont peči in rekuperatorjev pri temeljnih, izmenjati vse grebenjake, valje, dvizne mize, valjčnice, podtalne škarje, temeljne plošče, ležaje glavnega gonilnega kolesa, vse valjčne ležaje in še marsikaj drugega. Za vse to obsežno delo, ki bi prej trajalo najmanj dva meseca, so planirali 18 dni. Takoj pa so se oglašili delavci, ki so bili mnenja, da bi s skrajnimi napori delo lahko izvršili še prej. Naposled so določili 16-dnevni rok s pristavkom, da bodo skušali to veliko delo izvršiti še v kraj-

šem času. Brigade iz mehanične delavnice so se zavezale delati podnevi in ponoči, in to na vseh delovnih mestih namah.

Ce jeseniški kovinar nekaj reče, to tudi drži. Vsi delavci so se zagrizli v delo. Valjarci France Petrič, Andrej Jasenc, Anton Prošnikar, Anton Justin in drugi so delali po 12, 16 in tudi 24 ur, France Petrič pa je zdržal nepretrgoma celo 32 ur.

Dne 11. marca je žična valjarina vsa prenovljena spet začela obratovati. Generalni remont je bil izvršen v 12 dneh, namesto v 16 oziroma 18 dneh. Tako so jeseniški kovinarji izvajali novo veliko delovno zmago, ki priča ne le o njihovi izredni delovni zavesti, marveč tudi o njihovi veliki strokovni sposobnosti.

V enem dnevu oddali 14.000 kg krompirja

V Slovenskih Konjicah je bil prejšnji teden sestanek vseh aktivistov Osvobodilne fronte iz okolice, kjer so razpravljali o gospodarskih nalogah, odkupu in političnih nalogah pred volitvami. Kakšen uspeh lahko doseže frontna organizacija s pravilnim delom, je bil primer v vasi Skaice pri Slovenskih Konjicah, kjer so v soboto oddali 14.000 kg krompirja.

1400 delovnih pogodb do upokojitve

Na čast volitev je 1400 velenjskih rudarjev podpisalo delovne pogodbe do svoje upokojitve. V tovarni usnja v Sošanju so bile sklenjene pogodbe z vsemi delavci. Tudi v tem podjetju je 83 delavcev podpisalo pogodbe do svoje upokojitve, ostali pa za več let. Delavci usnjarne so tudi sklenili, da bodo do volitev pomagali pri ustanavljanju kmečke obdelovalne zadruge v Družmirju.

HEINRICH MANN UMRL

Santa Monica (Kalifornija), 14. marca. Tu je umrl včeraj znani nemški romanopisec Heinrich Mann, brat Thomasa Manna. Heinrich Mann se je rodil leta 1871 v Lübecku in se je leta 1940 izselil v Združene države Amerike. Napisal je 16 romanov. Njegov zadnji roman, v katerem je opisoval svoje življenje, je ostal nedovršen.

Drevi premiera v ljubljanski Drami

Ljubljana, 14. marca. — Drevi bo v ljubljanskem dramskem gledališču premiera komedije v petih dejanjih »Goreče srce«, ki jo je napisal slavni ruski dramatik Aleksander Nikolajevič Ostrovski, prevedel pa Janko Moder. Režijo tega dela je imel Fran Zizek, dočim je sceno postavil inž. arh. Ernest Franz. V glavnih vlogah nastopajo Janez Cesar, Marija Nablocka, Ančka Levčarjeva, Aleksander Valič, Stane Cesnar, Drago Makuc, Pavle Kovič, Stane Sever, Jože Zupan, Milan Brezigar, Stane Potokar, Edvard Gregorin, Nace Simončič, Maks Furijan, Bojan Peček in Marijan Dolinar. Kostume je po načrtih Zofije Serbanove in Mije Jarčeve izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom Cvete Galetove in Jožeta Novaka.

MARŠAL TITO v Drvarju

Včeraj je bilo v Drvarju veliko ljudsko zborovanje, na katerem je govoril maršal Tito, ki je kandidat drvarškega okraja.

Na tisoče ljudi iz okraja Drvar, Petrovac, Grahovo, Glamoč, Sanski most, Ključ, Mrkonjić in Bihać je prihajalo že od ranega jutra v Drvar ter se zbiralo okrog novega poslopja okrajnega ljudskega odbora, kjer je stala lepo okrasena tribuna. Zbralo se je nad 30.000 ljudi, da bi po šestih letih, prvič po zahrbnem, toda neuspelem nemškem napadu 25. maja 1944, videli in slišali tovariša Tita.

Pred šestimi leti je bil Drvar popolnoma porušen in se še vidijo sledovi hudih bojev, čeprav je mnogo novih, lepih poslopij in je tudi popolnoma obnovljeno podjetje »Grmeč«. Ves Drvar je bil lepo okrašen z zastavami, napisil in zelenjem.

Maršala Tita so spremljali predsednik vlade Bosne in Hercegovine Djuro Pucar, zvezni minister Vjekko Krstulović in minister vlade Bosne in Hercegovine Uglješa Danilović. V imenu zbranega ljudstva je maršala Tita pozdravil predsednik banjalučkega oblastnega odbora, potem pa je govoril maršal Tito, ki je bil ponovno navdušeno pozdravljen in večkrat prekinjen s prijetjem.

Po govoru se je podal maršal Tito s

svojimi spremljevalci na kraj, kjer je bila med vojno nemška utrdba in od koder je lep razgled na ves Drvar in okolico. Na tej poti je maršala Tita spremljalo mnogo ljudstva in maršal Tito se je večkrat ustavil in se s ljudmi razgovarjal. Popoldne si je maršal Tito s svojimi spremljevalci ogledal lesno podjetje »Grmeč«, potem pa se je v prostorih okrajnega ljudskega odbora razgovarjal s člani odbora o razmerah v kraju in vsem okolišju. Pozdravila ga je skupina drvarskih pionirjev, za njo pa so prišle delegacije delovnih kolektivov in množičnih organizacij, ki so mu izročile tudi spominke darove. Maršal Tito je se enkrat sporočil svoje pozdrave ljudstvu drvarškega okraja. Bosanske Krajine ter vse Bosne in Hercegovine, ob 20. pa je zapustil junaški Drvar.

Racionalizatorji in novatorji kemične industrije so lani prihranili 30 milijonov din

Te dni se je v Beogradu sestal VII. plenarni sindikata kemične industrije Jugoslavije. Član centralne uprave Aca Milinković je v svojem referatu med drugim poudaril velike uspehe kolektivne kemične industrije v borbi za visoko produktivnost dela. Samo v zveznih podjetjih kemične industrije je bilo lani razglašanih 817 udarnikov, 18 racionalizatorjev in 5 novatorjev. Racionalizatorji in novatorji so s svojimi predlogi omogočili letni prihranek nad 30 milijonov dinarjev. Največje uspehe je doseglo podjetje Elektrobosna. Samo v tem podjetju so racionalizatorji in novatorji prihranili 11 milijonov dinarjev; od tega zneska pa odpade na racionalizacijske predloge inž. Ivana Mlakarja nad 6 milijonov dinarjev.

V celjskem okolišju že nad 200 volivnih sestankov

Od 22. februarja dalje je bilo v celjskem okolišju že nad 200 volivnih sestankov. V zadnjih dneh pa tudi več volivnih zborovanj, na katerih so govorili kandidati Sergej Kraigher, Jaka Avšič, Jože Lampret, France Ulaga in drugi. Volivno zborovanje v Storah pa je bilo slabo pripravljeno in zato tudi slabo obiskano. Slaba udeležba je bila zaradi tega, ker so bili delavci in ostali prebivalci na zborovanje že dvakrat povabljeni in je bilo povabilo obkarak preključeno. Minister za gozdarstvo Jaka Avšič je delavcem in okoliškim kmetom, ki so se zbrali v prostorih tovarniške menze, podal pregled našega gospodarstva v zadnjih letih ter orisal tudi življenje delavskega razreda v maršaliziranih državah, zlasti v Avstriji in Nemčiji.

MOŠA PIJADE je govoril v Nišu pred 140.000 volivci

Na obširnem prostoru pred staro niško trdnjavo je bilo v nedeljo doslej največje predvolivno zborovanje. Udeležilo se ga je 140.000 ljudi iz vse niške oblasti, med njimi tudi predstavniki bolgarske in šiptarske narodne manjšine. Navdušeni ogromni množici je govoril prvi kandidat na listi LR Srbije za Svet narodov tov. Moša Pijade.

V uvodnih besedah je tov. Moša Pijade popisal, kako od volitev do volitev narašča odstotek volivcev. Približno 10 milijonov volivcev, kolikor jih je upravičenih pri sedanjih volitvah, dokazuje, kako demokratična je naša ljudska oblast in na kako velikanske množice se naslanja. Volivne pravice ne bo imelo topot samo 0,2%.

Obrekovalci z vzhoda sedaj pripovedujejo, da smo zopet dali volivno pravico 250.000 vojnim zločincem. Ti obrekovalci pozabljajo, da smo obratovali z vojnimi zločinci že med vojno in da so bili ostali obsojeni na najvišjo kazen. Tistim pa, ki jim je bila zaradi manjših prestopkov 1. 1945 volivna pravica odvzeta, smo te pravice postopoma vračali, ker so pošteno delali in spregledali svoje napake. Toda aveliko je stvari, ki jih naši obrekovalci ne razumejo — volitve pa jih bodo tako na vzhodu kot zahodu razočarale.

Tov. Moša Pijade je govoril med drugim tudi o napakah, ki so jih delali pri odkupu. Dejal je: »V vaši oblasti so se delale v leskovskem okraju grobe napake, ki jih ljudska oblast ne more dovoliti. In rečem vam, da bodo krivici, ki so storili tako grobe napake, kaznovani. S tem, tovariši, ne zagovarjam nobenega kmeta spekulanta. Ne zagovarjam nobenega, ki ima, pa se skriva, da ne bi izpolnil obveznosti. Ne, tovariši, pravim samo, da homo grobe napake preganjali in kaznovali zato, ker jih ne sme delati

noben predstavnik ljudske oblasti, zato, ker tisti, ki delajo take napake, razdvajajo vodstvo od ljudstva, tisti pa, ki se pokaze s takimi napakami, je sovražnik ljudstva, je sovražnik Ljudske fronte, je sovražnik Komunistične partije.

Ta pokrajina, je nadaljeval tov. Pijade, je doživela dvakrat okupacijo s strani bolgarske vojske. Storila je v drugi svetovni vojni vse, da bi se razvilo bolgarsko partizansko gibanje. Z naše strani smo storili tudi vse, da bi premagali žalostno preteklost, da bi ustvarili pravo bratstvo med narodi Jugoslavije in bolgarskim narodom. Danes, ko tlačijo in hujskajo proti nam bolgarski narod, spreminjajoč ga

140.000 volivci

v tuje hlače, dokazuje bolgarski narod, da je ostal ideji bratstva zvest! Nekeč je bila carska Rusija največji sovražnik svobode in neodvisnosti balkanskih narodov. Danes je, žal, socialistična Rusija tista, ki je zasedala med nje seme razдора in hujska druge proti drugim. Ne smemo se pustiti zaradi današnjih bolgarskih voditeljev zapejati v šovinistično sovraštvo proti bolgarskemu ljudstvu. »To ljudstvo,« je dejal tov. Moša Pijade, »ndanes trpi, toda nekega dne bo pokazalo svojo moč in svojo voljo. O tem sem prepričan, kajti bolgarsko ljudstvo ve, kje je njegova prava korist in kje so njegovi pravi prijatelji.

»Ni večjega veselja kot je veselje pri ustvarjanju.« V najtežjih časih smo šli v boj s pesmijo na ustih. Po borbi smo zaplesali kolo, bili smo vedri, veselili, kajti zaupali smo, da je naša stvar pravična. Ni v Evropi države, kjer bi toliko ustvarjali kot pri nas. Povsod nastajajo velikanska dela, ki jih ustvarjajo roke naših delovnih ljudi.

Na koncu svojega govora je pozval tov. Moša Pijade zborovalce, da izrazijo na volitvah zaupanje tistemu vodstvu, ki jih je vodilo v najtežjih dneh naše zgodovine, tistemu vodstvu, ki je korakalo vsak dan s puško v roki s svojim ljudstvom, ki je stradalo z njim in prenašalo skupno vse težave.

»To vodstvo je bilo z vami, ostalo z vami in nihče vas ne more ločiti od tega vodstva, pa tudi tega vodstva ne more nihče ločiti od ljudstva. Oh, te enotnosti ljudstva in vodstva se bodo razbile spletke, se bodo razbila ogabna podkivanja sovražnikov, odkoder že prihajajo. Pokažite na volitvah to veliko enotnost, ki je med vojno vodila k zmagi in s katerim bomo zmagnali tudi pri graditvi socializma v naši državi!«

VREME

Vremenska napoved za sredo: Delno zboljšanje, vendar še spremenljivo oblačno z nizkimi temperaturami.

Italijanski kmetje zasedli že 125.000 ha veleposestniške zemlje

Rim, 13. marca. (Tanjug) V novih spopadih, ki jih je izvajala policija na Siciliji na področju Palermo, je bilo ranjenih 18 kmetijskih delavcev. Do krvavih dogodkov je prišlo v bližini Petraglie, kjer je neki karabinerski oddelček napadel skupino kmetov brez zemlje, ko so se vrgali domov z dela na zasedenih veleposestvih. Policija je streljala s puškami in streljanci in obmetavala delavce z bombami za soljenje. Od 18 ranjenec bosta dva umrla. Prvi večji incident, pri katerem

je bilo ranjenih 36 delavcev, se je zgodil dan poprej 5 km od Petraglie.

Kljub policijskim napadom, do katerih je prišlo večkrat skoraj v vseh krajih Italije, se zasedanje veleposestev uspešno nadaljuje. Samo na Siciliji so doslej zasedli 26.000 ha zemlje, skupna površina zasadenih veleposestev v vseh krajih pa znaša nad 125.000 ha.

Iz solidarnosti z veliko borbo kmečkih množic so zbrali italijanski delavci doslej v fond pomoči nad 5 milijonov lir, v številnih krajih pa so bile včeraj kratke protestne stavke proti množičnim aretacijam kmetijskih delavcev. Po uradnih podatkih je policija aretirala samo v zadnjih 24 urah 136 delavcev.

Nova nesoglasja v vodstvu De Gasperije vlade

Rim, 12. marca. (Tanjug) Predsednik italijanske narodne skupščine Gronchi je objavil v listu »La Libertà« članek z naslovom »Nestrpnost krščansko-demokratske stranke«, v katerem razlaga stališče svoje skupine do vseh zunanjih vprašanj in očita generalnemu sekretarju stranke Taviani in predsedniku vlade De Gasperiju, da hočeta zadušiti vsako opozicijo v lastni stranki.

Predsednik vlade De Gasperi je zaradi novih nesoglasij, ki so se pojavljale v vodstvu demokratske stranke, sklical za 25. marca pokrajinski upravni odbor stranke, ki bo sklepal o vseh vprašanjih.

Na Poljskem so začeli s prvimi ukrepi za demokratizacijo krajevnih oblasti

Varšava, 13. marca. (Tanjug) Poljska vlada je predložila Sejmu zakonski predlog o krajevnih organih oblasti enotne državne uprave v državi. Po osvojitvi Poljske je to prvi ukrep, ki ga je storila vlada, da bi demokratizirala organe oblasti. Sistem oblasti je ostal, kakršen je bil ustanjen neposredno po osvoboditvi države. Tako po osvojitvi so imeli na Poljskem posebne ljudske svete pri administrativnih državni upravih — vaskih občinah, okrajnih načelnih in vojvodstvih, ki so jih prevzeli od predvojnega sistema oblasti. Po osvojitvi države niso ljudskih svetov volile široke ljudske množice. Krajevna vodstva organizacij, različnih političnih strank in množičnih organizacij so sporazumno delegirala svoje predstavnike v ljudske svete. V resnici imajo to krajevno oblast v rokah administrativnih organov — vojvod, okrajnih načelnikov, občinskih predsednikov in vaskih starešin. Te organe oblasti so postavljali ministri za javno upravo, oziroma vojvode ali okrajni načelniki. Ljudski sveti so opravljali v glavnem posle nadzorstvenega ter posvetovalnega organa. Tako po upravni poti postavljali ljudski sveti so onemogočili sodelovanje ljudskih množic v oblasti.

Po zakonskem predlogu o krajevnih organih ljudske oblasti se morajo ljudski sveti spremeniti v krajevne organe enotne državne oblasti kot temeljni organi ljudske demokracije države. Novi zakon določa, da bodo ljudski sveti vodili vse gospodarsko, socialno in kulturno življenje, skrbeli za obrnitev reda in izvajanje zakonov na svojem upravnem področju. Izvršilni organ ljudskega sveta je predsedstvo ljudskega sveta. Vrhovno nadzorstvo nad delom ljudskih svetov bo izvajal državni svet kot vrhovni organ, ki vodi in nadzoruje delo ljudskih svetov. Na ta način naj bi ljudski sveti pritegnili na Poljskem široke delovne množice, da bi resnično sodelovale v organih oblasti oziroma pri vodstvu države.

Prav tako bo izdan tudi prvi zakon o volitvah ljudskih svetov, ki mora zagotoviti povezavo širokih ljudskih plasti z organi oblasti ter ustvariti možnosti, da bodo široke ljudske množice neposredno sodelovale pri vodstvu države, česar doslej v novi Poljski ni bilo.

Na Poljskem so ustanovili do 10. marca 649 kmečkih obdelovalnih zadrug, ki se imenujejo »kmečke proizvodilne zadruge«. Vodstvo poljske demokratske stranke se je lotilo ustanavljanja kmečkih zadrug šele l. 1948. Prve zadruge so bile ustanovljene leta 1949. Po načrtu bi morali lani spraviti v zadruge 1% vseh gospodarstev, ki jih je na Poljskem okrog tri milijone, vendar načrt ni bil izpolnjen.

Poljska odklanja odgovornost za transport Nemcev v britansko cono

Varšava, 12. marca. (Tanjug) Ministrstvo za zunanje zadeve je zavrnilo noto Velike Britanije in ZDA, v kateri sta obe državi protestirali proti akciji poljske vlade v zvezi z repatriacijo Nemcev iz Poljske v britansko cono Nemčije. Agencija PAP javlja, da je bila akcija poljske vlade zasnovana na sporazumu o repatriaciji Nemcev iz Poljske, ki je bil sklenjen med poljsko vlado in časovno vlado Demokratske republike Nemčije. Poljske oblasti, pravi poljska vlada v svojem odgovoru, pošiljajo transporte Nemcev iz Poljske v Demokratsko republiko Nemčije in se ne brigajo več zanje, kakor hitro so izročeni oblastim Demokratske republike Nemčije. Poljska vlada tudi poudarja, da so britanske oblasti odgovorne za incident, ki se je pripetil 3. marca na mednarodni meji v Nemčiji, ko so britanske oblasti zastavile prvi transport Nemcev iz Poljske.

Plenarno zborovanje Sindikata kmečkih delavcev in nameštencev Jugoslavije

V sindikalnem domu agrokombinata Borovo je zasedal VIII. plenarni Sindikat kmečkih delavcev in nameštencev Jugoslavije, na katerem so bile sprejete smernice za še večji napredek gibanja za visoko storilnost dela, ki se čedalje bolj razvija tudi med članstvom sindikatov kmečkih delavcev. Plenum je sprejel tudi resolucijo, ki obseja informirajoške napade na naše državno in partijsko vodstvo.

Posmrtna razstava kmeta-slikarja

V umetniškem paviljonu na Zrinjcu v Zagrebu so odprli posmrtno razstavo kmeta-slikarja Mirka Virjusa, ki je kot samouk ustvarjal pomembne umetnine ter je bil ubit od ustaških in nemških zločincev že leta 1943 v zemskega taborišča. Razstavljenih je 33 njegovih del v olju, temperi in risbah.

Prisrčen sprejem gostovanj naših umetnikov na deželi

Ljubljana, 14. marca. — Izvršni odbor Osvobodilne fronte je povabil slovenske umetnike — vokalne soliste, dane ljubljanske Opere, poklicne instrumentaliste in recitatorje, študente Akademije za igralsko umetnost, naj sestavijo ekipe, ki bi izvedle po vsej Sloveniji večje število gostovanj.

Prve ekipe so bile v soboto in nedeljo že na Gorenjskem, Notranjskem, Dolenjskem in Primorskem. Kakor smo izvedeli, so nekateri kraji te ekipe sprejeli izredno prisrčno. Ljudje so umetnike prosili, naj še pridejo med nje. Umetniki so imeli uspele nastope v Zelenikah, v Cerkljah, Pištancu, Podrečju in Kozjem, pa tudi v Sodražici, v Sv. Križu pri Kostanjevici in v Podrečju. Zgodilo pa se je tudi, da odbori Osvobodilne fronte tem priveditvam niso posvetili dovolj pozornosti ter niso ljudi obvestili, zato tudi ni bilo poslušalcev. Tako je bilo v Moravčah in v Blagovici.

Tudi to soboto in nedeljo bodo ljubljanski umetniki odšli na deželo. To pot pojejo v Suho Krajino in na Kočevsko, v razne dele Primorske, na Dolenjsko, pa še v Savinjsko dolino.

Poleg že omenjenih ekip gostujejo po deželi tudi člani Slovenske filharmonije, ki so v nedeljo gostovali v Skofji Loki, danes pa gredo v Rusalnice, Gradac in Stražo pri Dolenjskih toplicah. Ekipa Slovenske filharmonije bodo obiskala tudi cono B STO, pridružila pa se jim bo še naša Drama, ki bo dala svoje predstave v Kopru in Piranu.

Ustanovljen je zdravstveni svet pri ministrstvu za ljudsko zdravstvo LRS

S posebno uredbo vlade Ljudske republike Slovenije je bil pri ministrstvu za ljudsko zdravstvo ustanovljen zdravstveni svet. Svet je bil ustanovljen z namenom smotnejšega in uspešnejšega izpolnjevanja nalog na področju zdravstvene politike v naši republiki. V zdravstveni svet so bili imenovani prof. dr. Božidar Lavrič, dekan medicinske fakultete, prof. dr. Breclj Bogdan, prodekan medicinske fakultete, prof. dr. Tavčar Igor, predstojnik interne klinike, prof. dr. Ludaček Pavel, predstojnik ginekološko-porodniške klinike, prof. dr. Rant Jože, predstojnik stomatološke klinike, prof. dr. Ješe Leopold, predstojnik očesne klinike, prof. dr. Kanoni Janez, ravnatelj bolnišnice za živčne in duš. bolezni, prof. dr. Milčinski Janez, predstojnik sodnomedicinskega inštituta, docent dr. Jakša Jože, predstojnik dermatološke klinike, dr. Furlan Tomaž, direktor zveznega inštituta za pljučno tuberkulozo Golnik, dr. Avčin Marij, višji asistent pediatrične klinike, dr. Ravnikar Tone, šef zdravnik državnega zavoda za socialno zavarovanje in mr. ph. Karba Dušan, predsednik farmacevtskega društva v Ljubljani.

Napredek našega tiska in časopisja

V nedeljo je bil v Beogradu V. redni občni zbor Zdrženja novinarjev Srbije, na katerem je Olga Kreačić, direktor Tanjuga, podala poročilo o razvoju našega tiska in časopisja. V svojem poročilu je naglasila, da se je naše časopisje rešilo vsiljenih sovjetskih šablon ter se čedalje bolj uveljavlja med najnaprednejšim tiskom. Urednik »Borbe« Dušan Blagojevič je v svojem poročilu poudarjal, da se naše časopisje dosledno in uspešno bori za resnico in pravico in da zahteva ta velika borba od vseh novinarjev čim višjo stopnjo izobrazbe. Za predsednika Zdrženja novinarjev Srbije je bil izvoljen glavni urednik dnevnika »Glas Miodrag Avramović.

Spodbudni volivni sestanki po gorških vaseh

Na Gorškem so bili zadnje dni volivni sestanki v 15 vaseh in je bila udeležba 60 do 90% vaškega prebivalstva. Vsi ti sestanki so dali spodbudo za razna koristna dela. Tako bodo v Puštalah gradili apnenico, v Cepovnu vodni rezervoar, v Ljupcu bodo začeli z elektrifikacijo vasi, v Beljanah pa so napovedali tekmovalne olimpijske vased pri mobilizaciji potrebnih delovnih moči za kmečke obdelovalne zadruge. Razne delovne naloge so prevzeli tudi druge gorške vasi.

V Komendi sta govorila kandidata JANKO RUDOLF in FRANCE RAKEF

V nedeljo popoldne so imeli volivci v Komendi pri Kamniku zborovanje, katerega so se udeležili tudi kandidata kmetijskega okraja Janko Rudolf, kandidat za Svet narodov, zidar France Rakef in namestnik kandidata Ivo Svetina.

Zborovanje je bilo obiskano polnoštevno, saj je bilo v prenovljeni kulturni dvorani skoraj 400 ljudi. Vaščanom sta govorila Janko Rudolf in France Rakef. Janko Rudolf je osmelil razne govore, češ da bodo volivne nadzorovali Angliji, da bo padel na zemljo planet, in podobno. Nato je govoril o pomenu sedanjih volitev.

V živahni diskusiji, ki se je začela po govoru, so vaščani ožigosali marsikatero napako, ki se je zgodila v njihovem kraju. Tedaj je hotel nek vaški bogataš, velik kmet, speljati svo diskusijo na svoj mlin. Začel je govoriti, kako se je nekada sijajno imel, kako je sijajno živel, sedaj pa mora živeti slabo. Kandidat mu je odvrnil: »Kaj morem zato, če se imaš slabše kot

mi, pa ravno sedaj najbolj silijo z odkupi in drugimi dajavami. Mar bi počakali štirinajst dni! Jaz pa mislim, da bi bilo ravno to nepravilno, ker bi bili proti ljudem neodkriti!«

Vaški kovač se je na zborovanju pritožil, da danes sploh ne more živeti s številno družino. Ko ga je Rakef opomnil, da bi bilo v zadruzi vse drugače, je zamahnil z roko, češ, z zadruzo ni nič. Nato je predsednik zadruge razložil navzočim kovačev primer. Ko je bil kovač še v zadruzi, je prejemal za svo številno družino mesečno zadostno hrane (samo žita 100 kg). Ko pa je zvedel, da je delovni dan predviden po 60 dinarjev, je zadruzo zapustil. Zadrudniki pa so z vztrajnim delom zvišali storilnost delovnega dneva na 110 din.

Delavci, ki stanujejo v Komendi, so kritizirali, da so dobili vse premalo drv, čeprav so bili Komendčani pri gozdnih delih vedno med prvimi. Predstavnik KSS iz Kamnika je nam priznal, da je deloma tega kriv KSS, deloma pa sindikalne podružnice, ki so se za drva in razdelitev drv premalo brigale.

Po končanem zborovanju je sledila kulturna prireditev kulturno-prosvetnega društva iz Dupljice.

Živahni volivni sestanki in shodi ptujskega okraja

Kandidat volivnega okraja Ptuj — levi breg, generalni poročnik in član glavne odbora Ljudske fronte Slovenije, Dušan Kveder in kandidat volivnega okraja Ptuj — desni breg, minister, dr. Jože Potrč sta v spremstvu svojih namestnikov v zadnjih dneh govorila na mnogih predvolivnih sestankih v ptujskem okraju. Tov. Dušan Kveder je po velikem volivnem shodu v Ptuj prisostvoval volivnim sestankom v Markovcih, Središču, Ormožu in Grajenu. Kandidat volivnega okraja Ptuj — desni breg, dr. Jože Potrč pa je govoril zbranim volivcem tudi v Marjeti, Temečih in Prepoljah. Na vseh teh sestankih je bila zelo dobra udeležba ter živahno razpravljanje o raznih gospodarskih in političnih zadevah.

Po vaseh ptujskega okraja so v zadnjih dneh na volivnih sestankih obravnavali tudi likvidacijo odkupov. Bilo je nad 25 takih sestankov, ki se jih je udeležilo nad 2000 volivcev. Razprave so bile zelo živahne in so kmetje povedali vse, kar se jim je zdelo prav in napačno pri odkupih. Dobro obiskani in živahni sestanki kažejo, da so okrajni frontni aktivisti vzeli zelo stvar dobro v roke in da bo do volitev ves teren temeljito obdelan.

Z volitvami bomo potrdili pravilnost naše borbe za socializem

Sostanji, 12. marca. Z vseh strani so prišli, na okrašenih vozovih, na kamionih in z vlakom, da bi udeležbo na predvolivnem zborovanju pozdravili svojega kandidata za Zvezno skupščino. Ko je v otvoritvenem govoru tov. Miloš Vovk orisoval delo tov. Petra Stanteta v borbi za pravice delovnih ljudi, je od 2000 glave množice burno pozdravljali spregovoril tov. Peter Stante, ki je med drugim dejal:

Prišel sem, da se vam zahvalim za zaupanje, ki ste ga izkazali s tem, da ste me postavili za kandidata v volitvah za Zvezno skupščino, hkrati pa, da vam obljubim, da bom zvesto zastopal interese delovnega ljudstva. Prišel sem, da se spoznamo in pogovorimo o bodočih nalogah in težavah. Napočno bi bilo, če bi govorili eno, delali drugo in bi prikrivali napore v borbi za izgradnjo socializma. Ko je govoril o velikih uspehih, ki so jih dosegli delovne množice od osvoboditve do danes, ter o politiki informirajoških držav, je dodal: Nismo se bori zati, da bi prodajali svoj narod. Nato se je dotaknil naše notranje politike in zaključil: Volitve so važnega političnega pomena. Oblast bo takšna, za kakršno smo se borili. Z volitvami bomo dokazali, da smo enotni in pripravljeni vračati udarce. Narod ima zaupanje v vodstvo, ki je uspešno vodilo narodno osvobodilno borbo in ki ga uspešno vodi v socializem.

Z zborovanja so poslali resolucijo CK KPS in glavnemu odboru Ljudske fronte Slovenije.

Osvobojen je otok Vejuču

Hongkong, 13. marca. (AFP) Narodnoosvobodilna vojska Kitajske je osvobodila Kuomintangovo letalsko oporišče otok Vajucou, ki leži 30 kilometrov severozahodno od otoka Hajnana.

Simfonični koncert

Klasična uranost in umerjenost so se zrcalila v II. simfoniji Ludvika Beethovna, in čeravno se izza tonskega zvenenja javljajo že burna valovanja umetniškega hrepenenja in njegove borbe, z usodo, je vendarle ta nemir še ves zadržan, tako da je zvočno podoba jasna, da je zvenenje brez sunkovitih zaletov in razletov ubrano in pomirjeno. Kakšno nasprotje je simfonična pesnitev Richarda Straussa »Till Eulenspiegels!« Umetnina iz sto pisanih glasbenih misli, ki si med seboj nasprotujejo, se bijejo, poganjajo v skrajna nasprotja in so zdaj navihano segave, zdaj ljubeznivo pikre ali ostro satirične, nato zopet tragično turbo — a je za nekaj hipov, takoj se zopet prevesi v nasprotje in poletje v zaletu do silovitosti in burnega zvočnega viška, se v njem spoji, izginjajo, ali pa se vračajo v tišino in upokojenje. To je močnega Straussova umetnina, ki je enočno zlita kljub temu, da je izrazito ilustrativna, opirajoča se snovno na zgodbo o Tillu Eulenspieglu. — Pretresljiva je kljub šegavosti in dovornosti.

Ti dve simfonični skladbi sta bili glavna sestavina programa, ki ga je zadnjič izvedel orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Boga Leskova. Ob njih pa se je zvrstilo še nekaj krašjih skladb. Tako koncertni atelegr za violoncello in orkester — delo L. M. Skerjanca s poznanimi, značilnimi skladateljskimi kvalitetami, ki pa

je precej nemirno zaradi razdrobljene arhitektonske osnove. Dodeljene so bile sporedne še tri pesmi za glas in orkester: čisto oblikovana R. Straussova pesem »Jutria« ter dve pesmi Antona Lajovica, topla »Begunka pri zibelci« in zanesena »Pesem o kralcu«. A tepešo so Lajoveve pesmi ob klavirski spremljavi tako kot jih je skladatelj ustvaril: orkester je zabiral sijaj in notranjo napetost.

Solist na violoncello je bil Sebastian Baer, ki ima dobro izdelano tehniko, a tona nekoliko suh in slaboten. O interpretaciji je zaenkrat še sodba težavna. Sopranistka Mezetova je ob petju razvila že poznane kvalitete — a ni bila pri najboljšem umetniškem razpoloženju. Pač pa je takrat orkester zabljesnil in se umetniško razvil predvsem v Straussovem Eulenspieglu. Dirigent se s pridom kretno bolj umiril, pa zato segel globlje za vsebino. — Pri Beethovnu in Straussu je nakazal lepo dunajsko tradicijo.

Mladinski zbor

Z ustanovitvijo mladinskega zbora je končno dosegla Slovenska filharmonija na reproduktivnem področju res do poslednjega ideal. Simfonični orkester ima komorni kvartet in trio, a na vokalnem območju mešani moški, ženski in mladinski zbor. Vse je torej tu. Da bi le tudi prav služilo poustvarjanju kulturni. In da ne bi ti raznovrstni an-

sambli izgubili posled vsako svojo ločenost, temveč se tudi v zlitem toku pomikali k ciljem. Kolikšni so zakladi umetnin, ki predpostavljajo vezavo raznih poustvarjalnih sestavov — in kako malo so nam poznani. Za vse najlepše izmed takih umetnin je sedaj prostor in čas.

Mladinski zbor se nam je v novem ustroju prvič predstavil. Skoraj sto deških in dekliških glasov; vodi pa jih Avgust Suligoj, prav tisti, ki je nekoč raztrosil slavo Trboveljskih slavčkov. Zato je bila ta prireditev skoraj da bolj slavje kot koncert in na njej več ganotja kot umetnina. A ne, da bi slednjega ne bilo! Saj je prevodja še do dobra prekaljen v vsestranskih kritičnih ognjenih jezikih in še nikdar ni dobil občutka, da ne sledi umetnosti. Tudi tokrat je izbral iz velikega sklada jugoslovanske mladinske glasbe 17 pesmi in nobeni izmed njih se ne da odrediti umetniških težnj. Avtorji so: Kozina, Simoniti, Tomo, Adamič, Kogoj, Pahor, C. Cvetko, Lajovic, Tajčević, Kokranjac, Pozajič in Jobst. A pesmi? Prav za prav je težko opisovati vsako posamezno. — Mladinske skladbe imajo tako karakteristično podobo in tako malo svobode pri upodabljanju. Vse so si zato nekoliko podobne, le da ima ena poudarek bolj na akordično in druga na melodično stran, da se ta manj in ona bolj opira na folkloro ter da je prva žalostna, druga vesele vsebine. Mimo tega pa sta ozki obseg in tesna akordična lega tako tipična — še zlasti v zvezi z barvo mladih glasov, — da imas ob-

takemle koncertu vtis, da poslušas eno samo, v kontrastih živahno skladbo. Če sta imela pri občinstvu največ uspeha Lajovic z »Veselim kolednikom« in Adamič z »Zblijavljikom«, menim, da gre to na račun dobro prežvučene tvornosti obeh naših starih mojstrov.

Pogajanje pa je kar presenetljivo. Dobro je pevovodja vzel v roke svoje pevke ter jim pošteno in do potankosti odtisnil v duše vsako posamezno skladbo. Neverjetno se je vse zvočno utemalo. Sto glasov, pa si imel vtis, kot da so trije ali štiri. Kar preveč točno za sloveče neopopolnost. Nekako tak je bil v dojemalno občutek, kot če bi stal pred portretom, na katerem je do pičice vse izrisano; vsaka guba in gubica, vsak las in lasek. A končno preti ob tem nevarnost, da zmanjka pozornosti za izraz duše, za ubranost in občutje! Suligoj je bil tudi na to stran pozoren. Če bo pa v bodoče pozikal mladim srcem zaneti v petju še več čustvenega žara in neposredne iskrenosti, ki je toliko spi v mladem človeku, se bo s svojim mladinskim zborom lepo vzpenjal k umetniškemu idealom.

Jugoslovanska kronika

Najprej nekaj besedi o revialnem tisku izven Slovenije! Prva številka zagrebške »Republike« je izšla v spreminjenih oblikah, v formatu predvojnega »Hrvatske revije«. Tudi papir je boljše, zato je pa tudi cena skočila z 20 din na 45.— po številki. Obseg številke je sorazmerno majhen, samo 64 strani.

Tudi v uredništvu so spremembe. Uredniki so v novem letu le trije: Ivan Dončević, Marin Francižević in Jure Kastelan. Prva številka je v precejšnji meri posvečena referatom z decembrskega kongresa književnikov. Pesmi so prispevali Gustav Krklec, Vladimir Popović in Drago Ivanišević.

V proznm delu številke prinaša dva odlomka Iva Andrića in Ivana Dončevića. Sploh je feljtonski in kritični del neizrazit, prav za prav ga ni. — Druga sprememba je nastala pri »Hrvatskem kolu« Matice Hrvatske. V novem letu ga bosta urejala Gustav Krklec in Slavko Kolar. Revija bo sicer tudi v bodoče izhajala četrtletno, kakor je doslej, le s to razliko v primeru z lanskim letom, da bo revija v pravem smislu besede, ne pa zbornik, posvečen določenemu problemu, kakor je bilo v reviji lani. Revija bo posebej kritično-informativnemu delu posvečala posebno pozornost. Kakor predlanskim, bo tudi v novem letu spremljala revijalno življenje v vsej državi, kar je nujno potrebno. Tak način spremljanja književnih revij, kakor ga je do letos prakticirala n. pr. »Republika« ali pa celo »Narodna knjiga« (Zagreb), je naravnost žalostna bilanca nerazumevanja tega dela od strani uredništva in ne koristi nikomur, ampak je samo škodljiva, ker potratni nekaj strani papirja. Navesti namreč samo zapored naslove najstarejših pesmi, proznih prispevkov, člankov itd., pa brez vsakega spremnega teksta in komentarja, je kaj jalov posel. Prepregost »revije« človeka, ki bere, zavaja, nič mu pa ne pomaga, kajti iz naslova se v 80 od 100 strani.

stotih primerov ne izve prav ničesar. S to prakso bi odgovorni že enkrat morali prenehati, kajti tega jaz sploh ne imenujem bibliografije, ker tega imena ne zasluži. To je le prazno, brezkoristno navajanje naslovov, da ne bi kdo rekel, da nismo o drugih revijah nobene rekli. Namena pa tako delo ne doseže. Čisto drugo vrednost bi imela na istem prostoru informativna opozorila na značilnejše in važnejše prispevke v drugih revijah. Toda ta posel bi moral opravljati tenkotlen in razgledan človek, ki bi znal na majhnem prostoru dati veliko. Tako bi bralci iz tega pregleda bili v resnici obveščeni o dogajanju drugih po državi in bi hkrati imeli nekaj kritični pregled in odnos do druge tiskanih prispevkov. Če bi že hotel z zgledom pokazati, kako bi bilo to delo treba opravljati, bi navedel tovrstno delo, kakor ga opravlja uredništvo »Slovenskega knjižnega trga«.

Z veliko zamudo je pred dobrim tednom prišla v Zagreb beogradska »Književnost« za november in december. Na uvodnem mestu prinaša zelo zanimivo, 34 strani obsegajočo pogledno kramljanje Izidore Sekulić o prevajanju, o zbirki partizanskih pesmi, ki ga je oskrbel srbska pesnica Anica Savić-Rebac. V tej številki je izšla v prevodu (čiev?) znana novela Stefa se vrača Franceta Bevka. Z izvirno prozo sta zastopana Mihajlo Lalić in Mladen Oljača. Književne kritike ni, le nekaj manjših zapiskov. Letni letnik »Književnost« (v dveh delih) obsega 1060 strani.

V domovini zlatorumenega vipavca

Med Vipavo in Branico se od Stajne do Dornberga vleče nizko lapornato gričevje. Na prisojni strani med vinogradi skoraj ni meja, na obojni pa se je med nje tu in tam vrnil redek gozd. Na sončnih rebreh in planotah židjo vasi in strnjajo v Vipavsko dolino, po kateri se v razkošnem leku vije temnozeleni Vipavca. Z druge strani jih izpod Kucija in Cavnja pozdravljajo bele Potoče, stisnjene Kamnje, v kotlinico skriti Vrtovin in soncu odprte Gojače. V sončnem jutru se po pobočjih mogočnega Nanosa in dolge kamenite gnote Trnovske planote preliva čudovita modrina — nikoli bi se je ne nagledal.

Zadrugnice pomagajo pri obrezovanju tri v vinogradu

Tu v teh vasi — Kodrovi, Martini, Pečenkovi, Mihelji, Furlani in kakor se imenujejo še neštete druge, ki spadajo pod krajevni ljudski odbor Brje — je kos domovine tiste zlato rumene kapljice, ki slovi daleč po svetu in vztrajno teknuje z najboljšimi vini naše domovine. Veseli, šegavi Brejci leto za letom pridelujejo na stotine hektolitrov Vipavca in ga razpošiljajo po svetu.

V obdelovalni zadrugi »Franca Vidmarja« na Brju so lani pridelali posebno dobro kapljico in se niso izpraznili vseh sodov. Ta glas nas je dohitel še sredi vasi, ko smo o zadrugi vedeli še bolj malo. Povedal nam ga je kmet, ki mu zadruga še nikakor ni bila v račun, pa v svoji poštenosti le ni mogel zanikati, da so zadrugniki pridni, delovni ljudje in da imajo zelo dobro vino.

»Odkar je zadruga v vasi, se je pri nas mnogo spremenilo,« je nekam radodšno še pripomnil, »a mnogi njene nujnosti ne razumejo, nekateri pa jo tudi sovražijo.«

Zadrugniki za to razpoloženje vasi prav dobro vedo. Čeprav jih je v zadrugo leđino zorala le manjša četa, se pogumno tolečejo, da bi s svojim delom in s svojimi uspehi dokazali vsem poštenim v vasi, kje je njihov prostor, njihov boljši kruh.

Stanko Furlan lani se ni dopolnil štirinajstega leta, kljub temu pa je v zadrugi napravil že 134 delovnih dni.

Zadruga je vse začetne težave lani z velikimi delovnimi napori zadrugnikov uspešno premagala. Začela je graditi velik svinjak za plemenske svinje, ki ga je te dni dogradila. Letos bi po postavila še nov hlev za 50 glav živine. Načrt, da bi spravila v obrat mlino ob Vipavi, ji ni uspel, ker se je preveč zanesla na besedo nesposobnega nezadrugnika. A letos bo mlina kljub temu začel obratovati.

Pridelki krompirja, sončnic, zelja, solate so bili prav lepi, nekateri kar presenetljivo izredni. Tako so na primer solate pridelali na 800 kv. m 16 stotov, kar pomeni, da je znašal po-

vprečni hektarski donos 200 stotov. Solata jim je vrgla zelo lep dohodek in zato so se letos, ko so reševali gospodarski plan, mnogi zavzemali, da bi solate sadili še več. Prav tako pa so trezno ugotavljali, da potrebujejo še več krme za živino. Sklenili so, da bodo letos sejali koruze za zeleno krmno, da bodo lahko prerediti več živine in da bodo krave molzle še več mleka. Vinogradi se lani po količini pridelka niso posebno izkazali, zato pa je bila kakovost vina kar zadovoljiva.

Na strmim pobočju proti Vipavi so letošnjo zimo napravili imeniten povd. V goste so povabili znanega traktorista Andreja Mlečnika iz Buko-

celo bo zadruga sedaj zasačila z breškami, ki so eden najzlahnejših sadov Vipavske doline.

Lanska bilanca jim ni prinesla posebno ugodnega obračuna za delovne dni, ker so precej dohodkov investirali v gradnje. A bilo ni niti enega, ki bi zaradi tega godrnjal. Vsak je videl, da je bil denar plodonošno naložen in da bo kmalu vračal obilo obresti. Sicer pa je večina zadrugnikov opravila okoli 400 do 600 delovnih dni in je tako dohodek posameznika znašal 30.000 do 40.000 din. Najbolj pridne kakor Izidorja Furlana, Poldeta Vidmarja, Jelko Birsca, Jelko Vidmar in druge pa so zadrugniki za njihov pošteno delovni trud še posebej nagradili. Prav poseben zglede pridnosti pa je pokazal še ne štirinajstletni Stanko Furlan, ki je lani napravil 134 delovnih dni in tako sam zaslužil blizu 10.000 din, dobil ustrezajočo količino bonov, živil in povrh še pošteno zaslužen nagrado v znesku 1000 din.

Taki so brejski zadrugniki: pridni, delovni in podjetni. Čeprav jim lani ni nihče prišel na pomoč pri uvajanju norm, so po tem, kar so o normah brali v časopisju, sami spoznali, da brez njih ne bodo dobro gospodarili. Začeli so uvajati norme, kakor so vedeli in znali, in ko so letos napovedali tekmovalne sedemdeset obdelovalnih zadrugama v Rihemberku in Velikih Zabljah, so se zavezali — zopet brez kakršnega koli prigovarjanja od kogar koli — da bodo normirali najmanj 80% vseh del v zadrugi.

Zato tudi tov. Jožetu Birsu, ki so ga letos ponovno izvolili za svojega predsednika, ni bilo težko zagovarjati na obnem zboru predlog, da se strogo izvajajo vsi potrebni agrotehnični ukrepi. »Saj bo nam v korist, bomo se več imeli,« tako so mu preprosto pritrdili in sklenili, da bodo državi oddali vse pritrakovane presečke. Sprejeli so vse predloge odbora, a jih tudi dopolnili: »Hočemo vsaj enkrat na mesec študij o zadrugnih pravilih in vprašanjih, da si bomo vsi do kraja na jasnem o vseh zadrugnih zadevah in odnosih.« Tako so postavili in tako je tudi obveljal.

Na Goriškem je danes že topla pomlad. Dela prehitujejo druga druga. Brejski zadrugniki ne zaostajajo, ker se zavedajo, da si bodo nov, lepši skupni dom zgradili predvsem s svojimi žulji.

NOVICE in zanimivosti

Bežanec Vel. Britanije pred japonsko konferenco. »Financial Times« objavlja članek, v katerem navaja vzroke za bojazen britanske tekstilne industrije pred japonsko konferenco. Casopis piše, da je l. 1948 delalo na Japonskem tri milijone vreten in bilo izdelanih okrog milijarde jardov tkanine. V istem času je bilo v Vel. Britaniji izdelano okrog dve milijardi jardov tkanine. Toda Japonska ima sedaj že okrog 4 milijone vreten in lahko povzra svojo proizvodnjo bombažnih tkanin na višino proizvodnje v Lancashire, ki je središče britanske tekstilne industrije. Casopis dodaja, da je položaj pri izvozu britanskega tekstilnega blaga še bolj nevaren. Japonska že sedaj izvaža 80% svoje proizvodnje, poleg tega pa ima na zalogi 800 milijonov jardov tkanin. Britanske proizvajalce tekstilij plaši tudi možnost, da bi Japonska ne le oskrbovala svetovno tržišče z bombažnim blagom, temveč da bo z nižjimi cenami in hitrimi dobavami popolnoma izrinila britanske izdelke. Casopis izraža bojazen, da bo tudi sklep ameriških okupacijskih oblasti, po katerem ne bo več veljal sistem določanja minimalnih izvoznih cen, ohranil Japonsko, da bo popolnoma odstranila svoje konkurente v tekstilni industriji.

Profiti največjih ameriških družb. Profiti večine ameriških monopolističnih družb so navzlic rekordnim profitom treh največjih družb lani padli v primeri z l. 1948. Po Reuterjevem poročilu je dosegla največje profite družba »Dupont de Nemours« — 213.670.000 nasproti 137.446.000 dolarjev v l. 1948. Profite so povečale tudi avtomobilske družbe »Studebaker« — 27.544.000 nasproti 19.115.000 dolarjev l. 1948, ter kemična družba »Clide Cemic« — 37.150.000 nasproti 31.771.000 dolarjev. Profiti drugih velikih družb pa so znatno padli. Pri »Shell Oil Company« od 111.396.000 l. 1948, na 76.423.000 dolarjev l. 1949.

z vsega sveta

pri družbah bakra od 93.807.000 na 48.110.000 dolarjev itd.

Nova podvodna bomba kot signal za nevarnost. Inženirji ameriškega mornarskega ministrstva so skonstruirali novo bombo, ki služi kot signal, da je ladja v nevarnosti. Če ladijska oddajna postaja ne deluje. Po eksploziji pod vodno širno nova bomba valove, ki se raztezajo od kraja eksplozije do 5000 km in natančno določijo lego ogrožene ladje. V ameriških vodah so že zgradili tri naprave za sprejem takih valov. Po mnenju strokovnjakov bi 30 takih postaj zadostovalo za sprejem teh signalnih znakov iz vseh krajev sveta.

Prodiranje ameriških filmov v Britanijo. Britansko trgovsko ministrstvo je sporočilo, da je bil odstotek britanskih filmov, ki se morajo predvajati v britanskih kinematografih, znižan od 40 na 30%. Casopisi obširno komentirajo to vest ter naglašajo, da bo poglavna posledica tega ukrepa pogčevanje uvoza hollywoodskih filmov. George Alvin, glavni tajnik združenja filmskih tehnikov je pri tem izjavil: »S tem je britanska filmska industrija obsojena še na leto dni krize. Ta ukrep bo Američanom omogočil, da bodo še čvrsteje stisnili za vrat našo filmsko industrijo. To tudi hrabri britanske lastnike kinematograf, ki raje prikazujejo senzacionalne ameriške filme, čeprav imajo na zalogi dobre, če že ne tudi boljše britanske filme.«

Samomori na Japonskem. V februarju je poskušalo okoli 400 ljudi izvršiti samomor na Japonskem. Reuter poroča, da je samo v Tokiu izvršilo v mesecu februarju samomor 61 ose. Težavne življenjske razmere so vzrok visokemu številu samomorov.

napravile misli. »To gre že za življenje, ne samo za staro pravdo. Zdaj se ni več moči izogniti!« in »Tako ti je sojeno od Boga!« se je znova in še bolj živo oglasilo v duši mlademu gospodarju.

V tem so se zaslislali drobni, hitri, capljajoči koraki; pritekel je mali Pavlik od babice, za njim pa je racala plavalša Hanalka. Ko sta otroka zagledala očeta, sta s krikom stekla proti njemu in se ga prijetela za kolena. Dvignil ju je s tal, si ju posadil v naročje in ju stiskal k sebi.

V tem je vstopila tudi njegova stara mati. Pravkar je namreč zvedela novico, da so grajski menda posekali Kozinovo lipo. Več ni vedela. Ta novica jo je tako razburila, da se ji je obraz ves pomračil, ko je videla, kako se sin igra z otrokoma.

»Staro lipo na glincah so ti grajski posekali!« je vzkliznila ostro.

Sin je dvignil glavo.

»Da, vem —

Sele zdaj je zagledala njegovo obvezo.

»Glavo imaš obvezano —

»Tam pod lipo sem jo staknil,« je odvrnil mirno.

»Ti si jo branil?«

»Pa ne ubranil —

Stara kmetica, ki je stopala od vrat proti postelji, se je ob teh besedah ustavila in njen pogled je poln občudovanja obvisel na sinu. Potem je prekinila molk in vprašala že ne več s takim ostrim glasom:

»Imaš hudo rano?«

Mednarodni smučarski teden v Planici

ZMAGA AVSTRIJSKIH TEKMOVALK V SLALOMU

Včerajšnji dan bo v kroniki našega ženskega smučarskega športa zapisan z velikimi črkami. Jugoslovanske so se prvič pomerile v mednarodni tekmi. Ta dogodek in dejstvo, da so bile njihove nasprotnice Avstrijke, ki večinoma za najboljše alpske smučarke na svetu, bosta nedvomno v veliki meri pripomogla k boljši kvaliteti in napredku ženskega smučarskega športa.

Zunanja podoba včerajšnje prireditve je imela dočela drugo lice kot nedeljsko tekmovalanje v skokih. Namesto sončnih žarkov, so z zasirtega neba padale snežinke, maloštevilni gledalci pa so se, prezebljeni od vetra in megie, komaj dvakrat toliko ogreli, da so dali priznanje avstrijskim tekmovalkam za mojstrsko krmarenje v snegu. Čeprav so pohvalo zaslužile tudi druge, kljub tem nevspešnim okoliščinam je bilo tekmovalanje v slalomu kvalitetna prireditev. Udeležence so morale zaradi ugodnih snežnih razmer — sneg je bil namreč izredno blizak — pokazati mnogo tehničnega znanja, pri čemer so se zlasti odlikovale avstrijske tekmovalke, ki so zasedle prva tri mesta. Izmed naših tekmovalk so se uveljavile Katnikova, Adamičeva in Pračkova, medtem ko so ostale imele manj uspeha.

Točno ob 11 se je spustila z Vitrenca na 400 m dolgo progo s 100 m vi-

Karel Klančnik je v slogu zelo napredoval

ZACETEK SLOVENSKEGA PRVENSTVA V NOGOMETU

Minulo nedeljo se je začelo slovensko prvenstvo tekmovalanje v nogometu, v katerem sodeluje 14 najboljših klubov z Slovenije. Ker bo trboveljski Rudar igral kvalifikacijske tekme za vstop v nacionalno ligo, igra namesto njega drugo moštvo ljubljanskega Odreda. Seveda izven konkurence.

Ze prvo kolo je prineslo nekaj presenečenj, med katerimi je treba omeniti zmago Krima v Murski Soboti. Lep uspeh je dosegel tudi Gregorič v tekmi z ljubljanskim Mileničnikom, s katerim je dosegel neodločen rezultat. Hudi poraz pa je doživel mariborski Zeleničar v tekmi z Branikom. Z enakim rezultatom je zmagal tudi Proletec iz Zagorja proti Dravi. Rezultati so naslednji:

Krim : Sobotia 1:0 (0:0). Klavdvar : Proleter (Koper) 1:1 (0:0). Gregorič : Mileničnik 2:2 (2:1). Nafta : Korotan 3:2 (2:0). Branik : Zeleničar 6:0 (1:0). Proletec : Drava 6:0 (5:0). Odred II : Zeleničar (Nova Gorica) 4:2 (2:0).

MLADINSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

Vzporedno s slovenskim prvenstvom prvih moštev, se je v nedeljo začelo tudi republiško prvenstvo tekmovalje mladinskih moštev Slovenije. Rezultati so naslednji:

Rudar : Krim 3:0 (2:0). Zeleničar (Lj.) : Slovan 1:0 (1:0). Korotan : Odred 3:1 (0:1).

Obiskovalcem nogometnih tekem na Stadionu

Da se preuredi naveden predlagajni in vzhodi na Stadion, je vodstvo Odreda sklenilo:

Blagajni št. 1 in 2 (južni in srednji vhod) sta namenjeni splošni občinstvu. Blagajni 3 in 4 in severni vhod so za dijake in člane Odreda. Blagajna št. 5 bo postavljena na Vedvodni cesti, kjer bo vhod za vojake.

Člani imajo na vse društvene prireditve 25% popusta. Ponosi na železnici pri skupnih izletih in obiskih važnih tekem. Članarina je 10 din na mesec. Mladina pod 14 leti, ki je član kluba ima prost vstop k nogometnim tekam. Članarina je 5 din na mesec.

Smučarske tekme v Planici

Preteklo nedeljo je bilo na planiških smučarskih tekmovalnih v patrulnem tekmu za prvenstvo izvenaradne vzgoje mesta Ljubljane. Nastopilo je 44 patrol (po trije tekmovalci), med katerimi sta bili tudi dve patrili mladinci iz Sole, med katerimi sester in bratov. Članarina je 10 din na mesec. Mladina pod 14 leti, ki je član kluba ima prost vstop k nogometnim tekam. Članarina je 5 din na mesec.

Uspela telovadna akademija v Mariboru

Preteklo soboto je telovadno društvo Zeleničar v Mariboru priredilo telovadno akademijo, ki je prav dobro uspela. Veliko pozornost številnih gledalcev so vzbudile članice z izredno izvedenimi težimi vajami na visoki gredi, kjer sta se posebno odlikovali Vojskova in Cernetova. Kombinirana vrsta članov in mladincev je z vajami na drogu pokazala solidno znanje. Najlepša točka sporeda je bila vaja z gamami, ki sta jo izvajali Vojskova in Cernetova. Tudi mladinci in mladince so z vrhunskimi prvinami v parterni telovadbi želi veliko priznanje. Na sporedu so bile še različne vaje plinirne in mladince, ki so s svojimi izvajanjem poživili bogat spored akademije.

Uspela akademija mariborskega Zeleničarja je pokazala občanem, da ima društvo vrsto mladih sposobnih telovadcev, ki se bodo z nadaljnjim marljivim treniranjem nedvomno uvrstili med naše kvalitetne telovadce.

Sin je odkimal.

V tem času stara tipa na glincah ni več vstala. Grajski hlapi so se vrnili, ko so Chodi bili odšli, in jo posekali. Ker pa je že padel mrak, so pustili stoletno drevo na tleh. Ležalo je ko pobit velikan, vso noč je bilo slisati njegovo globoko vzdihovanje in jecanje.

».

Pribkovi, kar se kmetije tice, v Oujedu niso bili med prvimi. Tudi njih hiša po svoji velikosti ni nič kaj izstopala. Bila je lesena, stara in že zelo raznesena. Na čelni strani je opasoval dvor kamenit zidek z dverci. Koj tik dverci so stala velbana stečajna vrata, pokrita s skodlasto streho, počivajoco na lesenih debelih verejeh. Spodaj v stečajnih vratih je bila zazidana stara, izrabljena stopa.

Na dvoru kakor na vasi tišina. Nikjer žive duše. Saj je nedelja, zgodnje popoldne. Tudi je rajši vsak ostal doma, v topli sobi ob takem vlažnem mrzlem vremenu.

Samo Pribkova Manka se je napravljala na pot v mesto. Stala je v svoji kamnici pred odprto slikano skrinjo, v kateri je sonce, padajoče skozi majhno okno, osvetljevalo obleke, rute in facole živih barv. Padalo je tudi na dekle samo, na njene krasne raznesane lase. Bill so ko lan, v zlato se prelivačoe barve, voljni ko svila, na krajih nežno skodrani, in tako dolgi, da so segali malone do peti. Manka je bila zelo dekle temnih svetlih oči in, kadar se je zasmejala, se je vsak zavzel nad njenimi bleščečimi belimi zobmi; toda nad vse so bili njeni lasje, ki so ji zdaj ko gost zlat potok padali preko ramen

Vida Katnikova je včeraj zasedla 4. mesto v slalomu

Pred 3000 gledalci so izvedli po tri do štiri skoke brez padca. Prva so skočili z najnižjega, drugimi z srednjega, tretjimi pa s polnega naleta. V prvi seriji je imel najdaljši skok Janez Poloda 69 m, v drugi De Lorenzi in Rogelj, vsak po 71 m, v tretji seriji na spet Poloda, ki je pristal na 82 m pred Klančnikom, k je skočil 77 in pol m.

Prihod avstrijskih tekmovalcev

V Gozd Martuljk so včeraj prispeli še nadaljnji avstrijski tekmovalci in sicer pet tekačev in en skakalec: Fred Rösner, Karl Bruckner, Walter Pesentheiner, Karl Neuhuber, Sepp Schneberger in Franc Groemmer (skakalec).

Danes bo tekmovalje zensk v smuku in prvi dan ekshibicijskih skokov na mamutski skakalnici. Jutri je na sporedu smuk za moške in skoki za trening na 120 metrski skakalnici. Od jugoslovanskih skakalcev so določeni naslednji: Rudi Finžgar, Janez Poloda, Kari Klančnik, Albin Rogelj in Ivo Razborske. Trening skoki bodo od 10.30 do 12.30 tudi na 80 metrski skakalnici.

Cross miličnikov

V Celju je bilo v nedeljo tekmovalje v crossu za prvenstvo Narodne milice Slovenije. Udeležba tekmovalcev je bila zadovoljiva. V tekmu na 3000 m je zmagal Gropišek (Celje) 10:45 min. pred Umakarjem (Ljubljana) 10:49 in Cukom (Maribor) 11:01. V tekmu na 6000 m je bil prvi Vidovič (Lj.) 21:45 min. pred Božičem (Lj.) 21:26 in Hojnikom (Nova Gorica) 21:45.

Vratni red moštev je naslednji: 1. Ljubljana (Maribor), 3. Gorica, 4. Sola NM, 5. KPD.

Zmaga jugoslovanskih rokoborcev

V nedeljo je bilo v Beogradu mednarodni dvoboj v rokoborbi med reprezentancama Jugoslavije in Francije. Zaradi izenačenosti moči nasprotnikov je bil rezultat do boru v srednji kategoriji neodločen. V nadaljnjem tekmovalju pa je izrazil prevlado zmaga jugoslovanskih rokoborcev, ki so dvoboj zasluženo odločili v svojo korist 5:3. Rezultati so bili naslednji:

mušja kategorija: Vukov : Marlier 1:0; bantam: Mosuljak : Brunetini 0:1; peresera: Torma : Merle 0:1; lahka: Kozub : Tirtel 1:0; welter: Arsa : Loezere 1:0; srednja: Mrkus : Brunaud 0:1; polteška: Gombar : Deloor 1:0; težka: Ivanović : Degroota 1:0.

Šah

Mednarodni turnir v Mar del Plata

V argentinskem letovišču Mar del Plata se je začel mednarodni šahovski turnir, na katerem sodelujejo poleg znanih domačih in evropskih mojstrov tudi Gligorič, Pirc in dr. Trifunović. Vsi trije jugoslovanski mojstri so v prvem kolu dosegli neodločne rezultate. Gligorič je igral proti Pilniku, Pirc proti Martinu, Trifunović pa proti Detreitu.

Drobne šahovske novice

Šahovski klub Krim je razpisal tema turnir, na katerem bodo sodelovali mladi, mojstri kandidati. I. kat. in oni II. kategoriji, ki ne bodo igrali na republiškem turnirju.

V telefonskem šahovskem dvoboju na 15 deskah med reprezentancama Argentine in Španije so bili Španci poraženi z izskokom rezultatom 13:2. Na prvi deki je Najdorf premagal Rika, na drugi Bolbočan Medjao, na tretji pa Guimara Peraza.

V dopisnem dvoboju na 120 deskah med Francijo in Belgijo, ki je bil pred kratkim končan, so zmagali Francozi s tesnim izidom 62:58.

Na arvenskem Bolgarije za leto 1949, je med 18 udeleženci zmagal Dimitrov s 13 in pol točke.

Ilustracije Mikulša Aleša

PESJANI

Alois Jirásek.

»Tako je že tekla,« je rekel Kozina kakor sam pri sebi, toda na glas, in zamišljeno gledal desnico, ki je bila rdeče oskropljena, ker je z njo zadrževal kri, lihočo iz rane. Dudač ga je dobro razumel. Ko so odhajali, se je kmet še enkrat ozrl po lipi. Njegovi predniki so počivali v njeni senc, on sam je s starim dedom in poletni ob zveti z ženici marsikaterikrat tu posedel; nekaj pokolenj je sprejemala v svojo senco, družini in vsem v okolici je bila draga in znana, marsikatera storija je pripovedovala o njej; in zdaj jo je spodkopala graščinska lakotnost!

»Sel sem že proti domu, pa mi je prišlo na misel: Kozinov fant je nagel, onih je pa veliko. Lahko da mu bo slaba predla. Pa sem se vrnil,« je razlagal Pribek, ki je šel na desni mladega gospodarja, medtem ko je na njegovi levi stopal Jiskra.

Pred vasjo so se razšli. Pribek je krenil naravnost domov, Kozina pa je stopil k dušaku na samoto, da si spere kri. Ni hotel spraviti v strah svoje Hanci. Kljub temu je kriknila, ker se ga je ustrašila, ko je nenadoma stopil v »hišo« zavezano glavo. Z nasmehom je miril zaskrbljeno ženo. Toda kmalu je nehal, sedel na posteljo in povedal glavo. Zena, ki je letela za vodo in obvezo, se tokrat ni čudila, da je mož tako nenadoma umolknil in se pomračil. Mislija je namreč, da je to zaradi rane. Pa ni bilo. To so

k nogam. Razčesane je delila v pramene, jih spletala v kite in med nje vpletala rdeč trak; na čelo pa si je zavezala svetel šapelj.

Dekle se je tako vneto napravljal, da ni niti opazilo, kako je zunaj na goli grm pred oknom sedel vrabec in kakvo je, zibaje se na vejici, ki jo je raznihal veter, glasno zacikljal. Takoj pa je nasprotno sisala, katero so zaskrplala vrata onstran veže in kako je nekdo prišel iz »hiše«. Pravkar je bila vrgla čezce rdeče krilo, nabrano v goste gube. Zdaj ga je tem hitreje zavezovala. Oni v veži je hodil sem in tja. — Njegovi koraki so utihnili. Mogoče se je ustavil, čaka —

Manka se je nehoté nasmehnila. Srce ji je igralo, vesela je bila poti, ki ji bo danes posebej prijetna. »Gospodine jih je namreč prišel obiskat stric Pajdar iz Pčinovic, očetov bratranec, z njim pa tudi mladi Serlovský, tudi iz Pčinovic.

Serlovskega je spoznala, ko je bila z rajno materjo v Pčinovicah pri prijateljih. Tega je zdaj že več ko leto dni, vendar tistega obiska ni pozabila; ni mogla. Tedaj je prikrat videla v Pčinovicah mladega Serlovskega in prikrat z njim govorila. Potem se je srečala z njim nekaj kratov v mestu po maši; vedno jo je ustavil in z njo pokramljal. Danes je prišel k njim, pa tako nepričakovano! Kar pri srcu jo je stisnilo, ko ga je zagledala, lastnim očem ni mogla verjeti. Prijeto se ga je prestrašila. Stutila je, da ni slučajno prišel k njim, ampak zaradi nje in za njo!